

Poskytování služeb k tzv. binárním opcím

- Předpis**
- zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů (**ZPKT**)
 - vyhláška č. 303/2010 Sb., o podrobnější úpravě některých pravidel při poskytování investičních služeb (**vyhláška**)
- Ustanovení**
- § 3, § 4, § 15d odst. 1 písm. c), § 15h, § 15i, § 15k, § 15l a § 15n ZPKT
 - § 19 odst. 1 písm. a) a § 19 odst. 2 vyhlášky

Otázka

Jsou binární opce investičním nástrojem?

Odpověď

Binárními opcemi rozumíme nástroje, na základě kterých mohou strany spekulovat na růst nebo pokles hodnoty podkladového aktiva, typicky kurzu určité měny nebo jejich kombinací¹, přičemž do úvahy u nich připadají pouze dva možné výsledky obchodu, neboť investor obvykle poté, co za svůj vstup (za investici do binární opce) zaplatí počáteční vklad (opční prémii/premium)

- buď - za předpokladu, že bude se svojí investicí úspěšný, tedy že správně určí vývoj hodnoty podkladového aktiva - obdrží při splatnosti opce (expiraci) předem pevně stanovenou finanční hodnotu², která po očištění o uhrazenou opční prémii představuje jeho zisk³,
- nebo - pokud investorovi obchod nevyjde - přichází o opční prémii, což představuje jeho ztrátu.⁴

Přes zjevný prvek sázky (který je více či méně patrný u všech derivátů) jde o nástroj splňující obvyklé znaky derivátu⁵, tedy

- (a) splatnost je odložená proti běžnému promptnímu (spotovému) obchodu (spojená s vyčkáváním na posun ceny v budoucnosti);
- (b) výnos je odvozen od pohybu ceny podkladového aktiva;
- (c) je přítomná páka, což má za následek větší reakci na pohyb ceny podkladového aktiva, než by odpovídala přímému držení podkladového aktiva (postačí, že jde o obvyklou vlastnost).

Opce odvozené od měnových kurzů, které se v praxi vyskytují nejčastěji, jsou přítomny vždy investičními nástroji, ať už se vypořádávají v penězích nebo dodáním podkladového aktiva /§ 3 odst. 1 písm. d) ZPKT/.

Také Evropská komise považuje binární opce za finanční nástroj ve smyslu přílohy I oddílu C směrnice MiFID.⁶

Binární opce jsou proto typicky investičním nástrojem ve smyslu § 3 odst. 1 ZPKT.

¹ Shodně např. Evropská komise: „[...] private contracts between the client and the Investment Firm [...] [t]hrough these [...] Clients can speculate on which direction the price of an underlying product will move within a specified time frame.“. Viz: <http://ec.europa.eu/yqol/index.cfm?fuseaction=question.show&questionId=1095>

² V případě nejběžnějších binárních opcí, označovaných jako call/put nebo high/low, je tato finanční hodnota ve výši necelého dvojnásobku opční premie.

³ Potenciální zisk je u těchto obchodů často vyjádřen procentuálním údajem, jenž vychází z poměru potenciálního zisku ku opční premii. Např. je-li opční premie 10 € a úspěšnému investorovi bude vyplacena částka 18,5 €, tedy jeho zisk činí 8,5 €, pak procentuální vyjádření zisku bude „85 %“.

⁴ Pomíjíme zde třetí možný výsledek, kdy hodnota podkladového aktiva se bude při expiraci rovnat referenční ceně (opce je tzv. at-the-money) a investor nerealizuje ztrátu ani zisk, vyjma případných nákladů na poplatky.

⁵ Nemusí však naplňovat obvyklé znaky opce, neboť u těchto nástrojů absentuje možnost volby realizace práva prodeje/koupe podkladového aktiva, tj. k transferu podkladového aktiva u nich nedochází.

⁶ Viz odpovědi Evropské komise na otázky jednotného trhu k MiFID (ID 955 a ID 1095) dostupné zde:

<http://ec.europa.eu/yqol/index.cfm?fuseaction=question.show&questionId=955>
<http://ec.europa.eu/yqol/index.cfm?fuseaction=question.show&questionId=1095>

Důležitým aspektem při investování do binárních opcí je, že na rozdíl od např. akcií či dluhopisů, u nichž je možné pravděpodobnost úspěchu investice zvýšit vhodnou analýzou dostupných dat, binární opce bývají obvykle založeny na velmi krátkých dobách do expirace. Zpracování analýzy relevantních dat proto není zpravidla možné. Obecně je úspěšnost investování do binárních opcí podmíněna použitím pokročilých statistických a matematických metod, které běžnému investorovi zpravidla nejsou dostupné. Ačkoliv nelze zcela předjímat úspěšnost jednotlivých investorů, neboť nelze vědět, jakými odbornými znalostmi a zkušenostmi a jakým technickým a analytickým vybavením disponují, tak toliko na podkladě pravděpodobnosti v dlouhé řadě se pravděpodobnost úspěchu nebo neúspěchu investora bude blížit 50 %. V případě opcí s 50% pravděpodobností pak platí, že jakýkoliv poplatek a jakkoliv nevýhodný poměr prémie a potenciálního zisku vede v delším časovém období ke ztrátám investora.

Považujeme také za potřebné zmínit, že **poskytování hlavních investičních služeb k derivátovým investičním nástrojům, a tedy i k binárním opcím, je vyhrazeno zejména obchodníkům s cennými papíry** (§ 4a a § 5 odst. 1 ZPKT), když investiční zprostředkovatelé ani jejich vázaní zástupci nejsou k poskytování nebo zprostředkování těchto investičních služeb oprávněni (§ 29 odst. 1 a § 32a odst. 1 ZPKT).

Otázka

Mohou obchodníci s cennými papíry nabízet binární opce neprofesionálním (retailovým) zákazníkům, případně za jakých podmínek?

Odpověď

Nabízení binárních opcí ze strany obchodníků s cennými papíry zákazníkům zákon obecně nevylučuje. Poskytovatel investiční služby je však povinen u složitých nástrojů vč. binárních opcí, ověřit přiměřenost nebo vhodnost investice pro konkrétního neprofesionálního zákazníka (*a contrario* § 15k odst. 1 ZPKT), neboť poskytnutí služby v režimu bez provedení těchto testů (tzv. *execution only*) je u binárních opcí vzhledem k jejich derivátové povaze zcela vyloučeno. **U většiny neprofesionálních zákazníků nebude investování do binárních opcí odpovídat jejich odborným znalostem a zkušenostem.**

Aby mohl obchodník nabídnout investici do binárních opcí konkrétnímu zákazníkovi, musí mimo jiné vyhodnotit, že poskytnutí příslušné investiční služby spojené s binárními opcemi odpovídá odborným znalostem a zkušenostem zákazníka („test přiměřenosti“, § 15i odst. 2 ZPKT). **Mezi nezbytné odborné znalosti patří i znalost teorie pravděpodobnosti a schopnost její aplikace na konkrétní obchody s binárními opcemi.** Výsledku testu přiměřenosti pak musí odpovídat každé poskytnutí služby předání nebo provedení pokynu k sjednání binární opce, nebo sjednání obchodu na vlastní účet obchodníka. Vedle toho může ve vztahu k binárním opcím docházet k poradenství, které by bylo spojeno s testem vhodnosti (§ 15h ZPKT), kdy se navíc k znalostem a zkušenostem zjišťují i investiční cíle a finanční zázemí zákazníka.

Kromě výše zmíněné nutnosti ověření potřebných znalostí a zkušeností v rámci testu přiměřenosti by měl být zákazník informován o mechanismu tvorby referenční ceny a o zdroji dat k ní použitých. To plyne z povinnosti sdělit informace o „povaze a vlastnostech investičního nástroje“ /§ 15d odst. 1 písm. c) ZPKT, resp. § 19 odst. 1 písm. a) vyhlášky/, protože **informace o zdroji a tvorbě referenční ceny i používaném zdroji dat jsou podstatnou informací o vlastnostech příslušné binární opce.** Znalost určování referenční ceny může být klíčová pro úspěch či neúspěch obchodu zákazníka. Požadavek na detailní informování o stanovování kotací tedy považujeme za přiměřený povaze a vlastnostem tohoto investičního nástroje a nezbytný pro učinění podloženého investičního rozhodnutí (§ 19 odst. 2 vyhlášky).

Význam odpovědi pro její adresáty

Tato odpověď vyjadřuje názor pracovníků České národní banky. Soud a případně i bankovní rada České národní banky mohou zaujmout odlišný názor. Postup v souladu s odpovědí však bude ČNB při výkonu dohledu nad finančním trhem

považovat v mezích odpovědi a jejích východisek za postup v souladu s právními předpisy, ledaže z okolností vyplyne neaplikovatelnost odpovědi na daný případ.

Kontaktní osoba: Pavel Maránek, pavel.maranek@cnb.cz
Datum: 14. října 2015